

საქართველოს პარლამენტის დადგენილება

„საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილების შეტანის შესახებ“
საქართველოს კონსტიტუციურ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“
საქართველოს კონსტიტუციური კანონის პროექტის გამოქვეყნებისა
და მისი საყოველთაო-სახალხო განხილვის საორგანიზაციო
კომისიის შექმნის შესახებ

საქართველოს პარლამენტი ადგენს:

1. საქართველოს კონსტიტუციის 77-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, საყოველთაო-სახალხო განხილვისათვის გამოქვეყნდეს არანაკლებ 200 000 ამომრჩევლის მიერ საკანონმდებლო ინიციატივის წესით წარმოდგენილი (№07-3/384, 17.07.2019) „საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს კონსტიტუციური კანონის პროექტი.

2. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 125-ე მუხლის პირველი-მე-3 პუნქტების შესაბამისად შეიქმნას საყოველთაო-სახალხო განხილვის საორგანიზაციო კომისია 13 წევრისაგან, შემდეგი შემადგენლობით:

- ა) არჩილ თალაკვაძე – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე (კომისიის თავმჯდომარე);
- ბ) თამარ ჩუგოშვილი – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე;
- გ) ირმა ინაშვილი – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე;
- დ) სერგი კაპანაძე – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე;

- ე) ანრი ოხანაშვილი – საქართველოს პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარე;
- ვ) მამუკა მდინარაძე – საპარლამენტო ფრაქცია „ქართული ოცნების“ თავმჯდომარე;
- ზ) ოთარ კახიძე – საპარლამენტო ფრაქცია „ევროპული საქართველოს“ თავმჯდომარე;
- თ) ირაკლი კობახიძე – საქართველოს პარლამენტის წევრი;
- ი) თინათინ ბოკუჩავა – საქართველოს პარლამენტის წევრი;
- კ) ხათუნა გოგორიშვილი – საქართველოს პარლამენტის წევრი;
- ლ) ლევან კობერიძე – საქართველოს პარლამენტის წევრი;
- მ) თენგიზ შარმანაშვილი – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მრჩეველი;
- ნ) თორნიკე ჭეიშვილი – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მრჩეველი (კომისიის მდივანი).

3. საყოველთაო-სახალხო განხილვის საორგანიზაციო კომისიის თავმჯდომარე უფლებამოსილია კომისიის სხდომებზე დასასწრებად მოიწვიოს სხვა პირები.

4. ეს დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პარლამენტის
თავმჯდომარე

არჩილ თალაკვაძე

თბილისი,
2019 წლის 3 სექტემბერი.
№4938 – II

საქართველოს კონსტიტუციური კანონი

„საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე

მუხლი 1. „საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონში (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე (www.matsne.gov.ge), 19.10.2017, სარეგისტრაციო კოდი: 010010000.01.001.016012) შეტანილ იქნეს ცვლილება და მე-2 მუხლის მე-9 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„9. საქართველოს პარლამენტის მომდევნო არჩევნებში არჩეული პარლამენტი შედგება საყოველთაო, თავისუფალი, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით 4 წლის ვადით ერთიან მრავალმანდატიან საარჩევნო ოლქში პროპორციული სისტემით არჩეული 150 პარლამენტის წევრისაგან. არჩევნების შედეგად პარლამენტის წევრთა მანდატები განაწილდება იმ პოლიტიკურ პარტიებზე და პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო ბლოკებზე, რომლებიც მიიღებენ არჩევნებში მონაწილე ამომრჩეველთა ხმების 3 პროცენტს მაინც. არჩევნებში მონაწილეობის წესი და პირობები, აგრეთვე პარლამენტის წევრთა მანდატების განაწილების წესი განისაზღვრება საარჩევნო კანონმდებლობით.“.

მუხლი 2. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

სალომე ზურაბიშვილი

განმარტებითი ბარათი

„საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს კონსტიტუციური კანონის პროექტზე

ა) ზოგადი ინფორმაცია კანონპროექტის შესახებ

ა.ა) კანონპროექტის მიღების მიზეზი:

2017 წლის 19 ოქტომბრისა და 2018 წლის 02 აპრილის კონსტიტუციური კანონების საფუძველზე საქართველოს კონსტიტუციაში შეტანილი ცვლილებების თანახმად, საქართველოს პარლამენტი შედგება საყოველთაო, თავისუფალი, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით 4 წლის ვადით ერთიან მრავალმანდატიან საარჩევნო ოლქში პროპორციული სისტემით არჩეული 150 პარლამენტის წევრისაგან (საქართველოს კონსტიტუციის 37-ე მუხლის მე-2 პუნქტი).

თუმცა, 2017 წლის 19 ოქტომბრის კონსტიტუციური კანონის მე-2 მუხლის მე-9 პუნქტი, რომელიც მოქმედი რედაქციით 2018 წლის 02 აპრილის კონსტიტუციური კანონის საფუძველზე ჩამოყალიბდა, შეიცავს დათქმას, რომ საქართველოს პარლამენტის მომდევნო არჩევნებში არჩეული პარლამენტი შედგება საყოველთაო, თავისუფალი, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით 4 წლის ვადით პროპორციული სისტემით არჩეული 77 და მაჟორიტარული სისტემით არჩეული 73 პარლამენტის წევრისაგან.

აღნიშნულმა დათქმამ დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია საპარლამენტო და არასაპარლამენტო ოპოზიციის, სამოქალაქო საზოგადოებისა და აკადემიურ წრეებში. უარყოფითი შეფასებები გამოითქვა საერთაშორისო ინსტიტუტების და საქართველოს პარტნიორი სახელმწიფოების მიერაც.

კერძოდ, საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილების თავდაპირველი რედაქციის კომენტარებისას ვენეციის კომისია მიესალმა პარლამენტის არჩევნების შერეული, პროპორციულ-მაჟორიტარული სისტემიდან პროპორციულ სისტემაზე გადასვლას¹ და აღნიშნა, რომ ეს ნაბიჯი შეესაბამება ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის, ვენეციის კომისიისა და საქართველოს სამოქალაქო საზოგადოებისა და

¹ CDL-AD(2017)013 para. 23.

პოლიტიკური პარტიების უმრავლესობის დიდი ხნის მოთხოვნას.² ამასთანავე, თავის მომდევნო დასკვნაში, ვენეციის კომისიამ „უდავოდ ძლიერ სამწუხარო“ უწოდა კონსტიტუციური კანონის დათქმას, რომლის თანახმად მთლიანად პროპორციულ სისტემაზე გადასვლა 2024 წლის ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებისთვის იქნა გადატანილი. ვენეციის კომისიის შეფასებით, პროპორციულ სისტემაზე გადასვლა „საკონსტიტუციო რეფორმის ყველაზე მნიშვნელოვანი ასპექტი“ იყო.³ ამგვარი წუხილი ვენეციის კომისიამ თავის კიდევ ერთ დასკვნაშიც გაიმეორა, რადგან, მისი აზრით, პროპორციულ სისტემაზე გადასვლის ვადის გადაწევა სხვადასხვა პოლიტიკურ ძალებს შორის კონსენსუსის მიღწევის მთავარი დამაბრკოლებელი გარემოებაა.⁴

ვენეციის კომისიის წუხილი კონსენსუსის მიუღწევლობის გამო გაზიარებულ იქნა საქართველოში ევროკავშირის მისიის მიერ.⁵ პროპორციულ საარჩევნო სისტემაზე გადასვლის ვადის გადაწევა წინააღმდეგობრივ ნაბიჯად იქნა შეფასებული აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტის 2017 წლის ანგარიშშიც, რომელიც საქართველოში ადამიანის უფლებების სფეროში არსებულ მდგომარეობას შეეხება.⁶

2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების შედეგებმა ნათლად დაგვანახა, რომ საპარლამენტო არჩევნების შერეულმა სისტემამ თავისი დრო ამოწურა. ასეთი შედეგი საპარლამენტო არჩევნებზე რომ დაფიქსირებულყო, მაშინ შერეული სისტემის პირობებში გამარჯვებული პოლიტიკური ძალა მოპოვებული ხმების პროპორციული რაოდენობის მანდატებთან ერთად, დამატებით კიდევ თითქმის ყველა მაჟორიტარული ოლქის მანდატს მიიღებდა და მანდატების საერთო რაოდენობით კვლავ საკონსტიტუციო უმრავლესობის ჩამოყალიბებას შეძლებდა. ასეთი ვითარება კი ხელს ვერ შეუწყობდა ქვეყანაში სტაბილობის, სამოქალაქო მშვიდობისა და პოლიტიკურ ძალებს შორის კონსენსუსის დამკვიდრებას.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, აუცილებელია, რომ მაჟორიტარული სისტემით პარლამენტის ნაწილის არჩევის წესი გაუქმდეს და უკვე მომდევნო საპარლამენტო არჩევნები ჩატარდეს მთლიანად პროპორციული სისტემით, რასაც ითვალისწინებს ახლახანს ამოქმედებული კონსტიტუციის ახალი რედაქციის 37-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

² იქვე, para. 27.

³ CDL-AD(2017)023, para. 21.

⁴ CDL-AD(2018)005, para. 21.

⁵ https://eeas.europa.eu/delegations/georgia_en/33619/Statement%20on%20the%20Constitution%20of%20Georgia.

⁶ <https://www.state.gov/drl/rls/hrrpt/2017/eur/277167.htm>.

ა.ა.ა) პრობლემა, რომლის გადაჭრასაც მიზნად ისახავს კანონპროექტი:

როგორც ზემოთ აღინიშნა, 2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების შედეგები საპარლამენტო არჩევნებზე რომ დაფიქსირებულიყო, მაშინ შერეული სისტემის პირობებში გამარჯვებული პოლიტიკური ძალა მოპოვებული ხმების პროპორციული რაოდენობის მანდატებთან ერთად, დამატებით კიდევ თითქმის ყველა მაჟორიტარული ოლქის მანდატს მიიღებდა და მანდატების საერთო რაოდენობით კვლავ საკონსტიტუციო უმრავლესობის ჩამოყალიბებას შეძლებდა. ასეთი ვითარება კი ხელს ვერ შეუწყობდა ქვეყანაში სტაბილობის, სამოქალაქო მშვიდობისა და პოლიტიკურ ძალებს შორის კონსენსუსის დამკვიდრებას.

წარმოდგენილი კანონპროექტის მიზანი სწორედ ამ პრობლემის მოგვარებაა.

ა.ა.ბ) არსებული პრობლემის გადასაჭრელად კანონის მიღების აუცილებლობა:

ზემოთ მითითებული პრობლემის მოგვარების ერთად-ერთი გზა სწორედ წინამდებარე კანონის მიღებაა, რადგან არ არსებობს რომელიმე სხვა საშუალება, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი გახდებოდა მომდევნო საპარლამენტო არჩევნების მხოლოდ პროპორციული სისტემით ჩატარება.

ა.ბ) კანონპროექტის მოსალოდნელი შედეგები:

წინამდებარე კანონპროექტის მიღების შედეგად არჩევნებში მონაწილე ყველა პარტია, რომელიც გადალახავს მინიმალურ ზღვარს, მოიპოვებს მიღების ხმების პროპორციული რაოდენობის მანდატს. ეს კი ხელს შეუწყობს ქვეყანაში სტაბილობის, სამოქალაქო მშვიდობისა და პოლიტიკურ ძალებს შორის კონსენსუსის დამკვიდრებას,

ა.გ) კანონპროექტის ძირითადი არსი:

წინამდებარე კანონპროექტით ცვლილება შედის 2017 წლის 19 ოქტომბრის კონსტიტუციური კანონის მე-2 მუხლის მე-9 პუნქტში, რომლის ძალითაც აღნიშნული ნორმიდან ამოღებულია სიტყვები საქართველოს პარლამენტის 73 წევრის მაჟორიტარული წესით არჩევის შესახებ. ნორმის დანარჩენი ნაწილი რჩება უცვლელი.

ა.დ) კანონპროექტის კავშირი სამთავრობო პროგრამასთან და შესაბამის სფეროში არსებულ სამოქმედო გეგმასთან, ასეთის არსებობის შემთხვევაში:

ასეთი კავშირი არ არსებობს.

ა.ე) კანონპროექტის ძალაში შესვლის თარიღის შერჩევის პრინციპი, ხოლო კანონისთვის უკუძალის მინიჭების შემთხვევაში – აღნიშნულის თაობაზე შესაბამისი დასაბუთება:

კანონპროექტი ძალაში უნდა შევიდეს მისი გამოქვეყნებისთანავე, რათა პოლიტიკურ პარტიებს ჰქონდეთ საკმარისი დრო ახალი საარჩევო სისტემის პირობებში არჩევნებისათვის ჯეროვნად მოსამზადებლად.

ა.ვ) კანონპროექტის დაჩქარებული წესით განხილვის მიზეზები და შესაბამისი დასაბუთება:

ამ კანონპროექტის დაჩქარებული წესით განხილვა გათვალისწინებული არ არის.

ბ) კანონპროექტის ფინანსური დასაბუთება:

ბ.ა) კანონპროექტის მიღებასთან დაკავშირებული აუცილებელი ხარჯების დაფინანსების წყარო:

კანონპროექტის მიღება არ გამოიწვევს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ხარჯების გამოყოფას.

ბ.ბ) კანონპროექტის გავლენა ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილზე:

კანონპროექტის მიღება არ გამოიწვევს სახელმწიფო ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილის ცვლილებას.

ბ.გ) კანონპროექტის გავლენა ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილზე:

კანონპროექტის მიღება არ გამოიწვევს ცვლილებას სახელმწიფო ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილზე.

ბ.დ) სახელმწიფოს ახალი ფინანსური ვალდებულებები:

კანონპროექტის მიღება არ ითვალისწინებს სახელმწიფოს მიერ ახალი ფინანსური ვალდებულების აღებას.

ბ.ე) კანონპროექტის მოსალოდნელი ფინანსური შედეგები იმ პირთათვის, რომელთა მიმართაც ვრცელდება კანონპროექტის მოქმედება:

კანონპროექტს ასეთი შედეგები არ ექნება.

ბ.ვ) კანონპროექტით დადგენილი გადასახადის, მოსაკრებლის ან სხვა სახის გადასახდელის ოდენობა და ოდენობის განსაზღვრის პრინციპი:

კანონპროექტი არ ითვალისწინებს გადასახადის, მოსაკრებლის ან სხვა სახის გადასახდელის დადგენას.

გ) კანონპროექტის მიმართება საერთაშორისო სამართლებრივ სტანდარტებთან

გ.ა) კანონპროექტის მიმართება ევროკავშირის დირექტივებთან:

კანონპროექტი არ ეწინააღმდეგება ევროკავშირის დირექტივებს.

გ.ბ) კანონპროექტის მიმართება საერთაშორისო ორგანიზაციებში საქართველოს წევრობასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებთან:

კანონპროექტი არ ეწინააღმდეგება საერთაშორისო ორგანიზაციებში საქართველოს წევრობასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებს.

გ.გ) კანონპროექტის მიმართება საქართველოს ორმხრივ და მრავალმხრივ ხელშეკრულებებთან:

კანონპროექტი არ ეწინააღმდეგება საქართველოს ორმხრივ და მრავალმხრივ საერთაშორისო ხელშეკრულებებს.

დ) კანონპროექტის მომზადების პროცესში მიღებული კონსულტაციები:

დ.ა) სახელმწიფო, არასახელმწიფო ან/და საერთაშორისო ორგანიზაცია/დაწესებულება, ექსპერტები, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს კანონპროექტის შემუშავებაში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში:

კანონპროექტის შემუშავებისას კონსულტაციები იქნა გავლილი პოლიტიკურ პარტიებთან. კანონპროექტში ასევე გათვალისწინებულია ვენეციის კომისიის მოსაზრებები და რეკომენდაციები.

დ.ბ) კანონპროექტის შემუშავებაში მონაწილე ორგანიზაციის (დაწესებულების) ან/და ექსპერტის შეფასება კანონპროექტის მიმართ, ასეთის არსებობის შემთხვევაში:

ასეთი არ არსებობს.

დ.გ) სხვა ქვეყნების გამოცდილება კანონპროექტის მსგავსი კანონების იმპლემენტაციის სფეროში, იმ გამოცდილების მიმოხილვა, რომელიც მაგალითად იქნა გამოყენებული კანონპროექტის მომზადებისას:

სხვა ქვეყნების გამოცდილება გათვალისწინებული არ ყოფილა, რადგან ამ შემთხვევაში დისკუსიის საგანი რომელიმე საარჩევნო სისტემის უპირატესობა არ არის. საქართველოს კონსტიტუციის ახალი რედაქციით უკვე დადგენილია, რომ ამ ქვეყნისთვის საარჩევნო სისტემის საუკეთესო მოდელი პროპორციული წარმომადგენლობაა. ამ კანონპროექტით წყდება მხოლოდ ის საკითხი, რომ ეს კონსტიტუციური მოდელი უკვე მომდევნო საპარლამენტო არჩევნებზე ამოქმედდეს.

ე) კანონპროექტის ავტორი:

კანონპროექტის ავტორია საინიციატივო ჯგუფი.

ვ) კანონპროექტის ინიციატორი:

კანონპროექტის ინიციატორია არანაკლებ 200 000 ამომრჩეველი.